

Tác động của giá trị xuất nhập khẩu, chỉ số phát triển điện tử chính phủ đến hiệu quả hoạt động Logistics tại ASEAN

Trần Thị Thảo
Nguyễn Thanh Sang✉

Tóm tắt: Bài viết xem xét tác động của giá trị xuất nhập khẩu (TRADE) và chỉ số phát triển điện tử chính phủ (E-Government Development Index – EGDI) đến hiệu quả hoạt động Logistics (LPI) tại các nước ASEAN, đồng thời đánh giá vai trò điều tiết của EGDI trong mối quan hệ giữa TRADE và LPI, ở giai đoạn 2007–2023 bằng phương pháp OLS, FEM, REM và Two-step Generalized Method of Moments (2 Step-GMM). Kết quả nghiên cứu cho thấy phương pháp 2 Step-GMM phù hợp để xử lý vấn đề nội sinh trong mô hình. Yếu tố TRADE có ảnh hưởng cùng chiều đến LPI, khẳng định vai trò quan trọng của TRADE trong việc thúc đẩy sự phát triển hệ thống Logistics, tuy nhiên mức độ tác động không đáng kể. EGDI không chỉ có ảnh hưởng đáng kể trực tiếp đến LPI mà còn điều tiết mối quan hệ giữa TRADE và LPI. Chất lượng cơ sở hạ tầng và vận tải (Quality of Trade and Transport-Related Infrastructure – QTTR) có tác động cùng chiều đến LPI và tăng trưởng GDP (GDPG) không có ảnh hưởng đáng kể, còn lạm phát (INF) có tác động ngược chiều, phản ánh chi phí Logistics gia tăng khi nền kinh tế biến động. Nghiên cứu đưa ra một số hàm ý quản trị gia tăng LPI trong bối cảnh tại ASEAN đang đẩy mạnh hội nhập kinh tế cũng như ứng dụng công nghệ trong quản lý và điều hành.

Từ khoá: ASEAN, EGDI, LPI, OLS, 2 Step-GMM.

Mã phân loại JEL: M16, O11, O50.

1. Giới thiệu

Trong bối cảnh toàn cầu hóa kinh tế, Logistics đóng vai trò then chốt để thúc đẩy thương mại quốc tế và tăng trưởng kinh tế (Çelebi, 2019). Đặc biệt, khu vực ASEAN đang nổi lên như một trung tâm sản xuất và giao thương quan trọng nhờ vị trí địa lý chiến lược kết nối các nền kinh tế lớn (Tampubolon & Nababan, 2022). Năm 2022, tổng kim ngạch xuất nhập khẩu toàn khối đạt khoảng 3,8 nghìn tỷ USD, chiếm 7,5% thương mại toàn cầu, trong đó Singapore, Malaysia, Thái Lan và Việt Nam là những quốc gia đóng góp chủ yếu (ASEANstats, 2023). Ngược lại, các quốc gia như Myanmar, Lào và Campuchia vẫn gặp trở ngại về hạ tầng yếu kém cùng với mức độ ứng dụng công nghệ số còn hạn chế (Rasyid & ctg, 2023). Chênh lệch về hiệu quả Logistics giữa các quốc gia ASEAN được phản ánh rõ qua chỉ số LPI (Logistics Performance Index) của Ngân hàng Thế giới. Trong khi Singapore dẫn đầu toàn cầu với LPI = 4,3/5 nhờ hệ thống hậu cần hiện đại, thì các quốc gia như Myanmar và Lào đạt mức LPI thấp (2,4/5), phản ánh năng lực vận hành Logistics còn hạn chế và chi phí vận tải cao (World Bank, 2023). Những khác biệt này có ảnh hưởng trực tiếp đến khả năng tận dụng các hiệp định thương mại tự do như Hiệp định Đối tác Kinh tế Toàn